

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. V. Qvænam Forma Et Modus In Electione Summi Pontificis Servari
Debeant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

fic Christo, cujus est Vicarius, in ætate sit conformior, attamen hæc solum congruentia est, non absoluta necessitas, suadens, non præcipiens. Tum maximè, quando Spiritus sanctus, nesciens tarda molimina, ætatem antevertit, atque in homine minoris ætatis tam prodigiosè charismatum suorum exuberantiam offendit, ut supra ætatem surgere videatur.

§ Dixi, si modo tanta ingenii & iudicii maturitate polleat, &c. hinc censet Pirrhing. d. loc. n. 434. quod infans vel amens, qui liberum consensum non habet, sit jure divino & naturali inhabilis; adeoque exceptio

infantiæ vel amentię contra electionem factam opponenda, nec fuit sublata, nec tolli potuit ab Alexandro III. in concilio Lateranensi per d. c. licet de Elect. quod autem infans aut amens jure naturali & divino sit inhabilis ad Papatum, exinde desumitur, quia Papæ committitur regimen, & gubernaculum universalis Ecclesiæ, jubetur pascere oves Christi; at vero infans vel amens regere nequit Ecclesiam, cum tale regimen vel maxime requirat usum rationes & summam prudentiam. Et denique quomodo pasceret oves Christi ille, qui propter ætatem se defendere nequit.

§. V.

QVÆNAM FORMA ET MODUS IN ELECTIONE
SUMMI PONTIFICIS SERVARI DEBEANT?

SUMMARIA.

1. Cardinales absentes sunt expectandi per decem dies. 2. An Cardinalis non expectatus possit agere de contemptu? 3. Quomodo conclave, in quo peraganda est electio, adornetur? 4. Quando Cardinales intra tres proximos dies non elegerunt Pontificem, qualiter eorum victus minuatur? 5. Si quis Cardinalis ex Conclavi exiverit, quid observetur quoad ejus suffragium? 6. Si Romanus Pontifex extra urbem ob-

iverit, ubinam sit instituenda electio? 7. Mortui Pontificis exequia in quibus Ecclesiis celebranda? 8. Refertur & notatur constitutio Gregorii XV circa formam electionis. 9. Quomodo Pontifex eligatur per scrutinium? 10. Quid sit & quomodo fiat accessus? 11. An Cardinales presentes in Conclavi possint inter se convenire ut valeat electio facta per majorem partem Collegii? 12. Refertur & discutiuntur aliquot modi
com-

compromittendi. 13. Quenam impedimenta & defectus quoad electionem

sint sublati. 14. Recensentur ceremonia in electione Pontificis adhiberi solita?

Modus & forma electionis Pontificiæ vel respiciunt antecedentia electionem, vel ipsam electionem; quæ concernunt ipsam electionem vel sunt intrinseca electioni vel demum extrinseca, puta meræ ceremoniæ.

Quæres I. Quenam sint antecedentia electionem Pontificiam?

1. Resp. Hac & quidem 1. post obitum summi Pontificis Cardinales absentes expectandi sunt per decem dies computandos à morte Pontificis, quibus elapsis sive absentes venerint, sive non, omnes Cardinales, qui in civitate fuerint præsentem, convenire debent ad futuram electionem, adeoque Cardinales absentes non sunt vocandi seu citandi ad electionem Pontificis, sed tantum expectandi per decem dies, quia mors Pontificis præsumitur non posse occultari, & quod si etiam per decem dies non fuerit expectatum, Cardinales absentes non poterunt agere de contemptu, sed electio valet, dummodo facta sit à duabus partibus cardinalium, præsertim in loco, ubi debet fieri electio, quia tempus & locus non ad substantiam electionis spectant, ut ait Pirrhing. *loc. cit. §. 3. n. 451.* sed inter accidentia numerantur, contra quam nulla exceptio juris positivi potest opponi.

Secundo. intra hoc decendium ex-

equiæ pro piis manibus antecessoris Pontificis aguntur.

Tertio his peractis in palatio Pontificio conclave adornatur, nullo intermedio pariete vel alio velamine distinctum, in quo omnes cardinales simul habitent in cõmuni, illudque undique clausum, sola fenestra ad victum recipiendum aperta & exitu ad secretam cameram reservato, idque statutum est, ne fraus committatur, nulli etiam ad eosdem cardinales patet aditus, nec facultas datur secretè cum eis loquendi, nec ipsi etiam aliquos ad se venientes admittere possunt, nisi eos, qui de voluntate omnium cardinalium præsentium vocarentur ad tractandum cum eis, quæ ad instantis electionis negotium pertinent (nempe Advocati vel Tabelliones vel religiosi viri) Pirrhing. *loc. cit.* in quod conclave omnes cardinales post decem dies peractos se recipiunt, quibus permittitur unus, qui eis inserviat, sive clericus sive laicus, vel ad summum duo alii inservientes permittuntur, ob manifestam necessitatem, si unus nbn sufficiat. *c. 3. de Elect. in 6.* qui extra conclave quacunque ex caumorantur, cardinales, votum nec per litteras nec per procuratorem consignare possunt; qui serius & postquam patres de collegio præsentem ad conclave se contulerunt, ad urbem veniunt, re adhuc integra, ad conclave admittuntur.

X 3

QUARTO

Quarto si Cardinales intra tres dies, postquam conclave ingressi sunt, Ecclesie de pastore non providerunt, quinque diebus sequentibus unum tantum ferculum tam in prandio, quam in cœna eis præbetur; si autem neque per hos quinque dies Pontificem elegerint, deinceps nihil ipsis præbetur, præter panem vinum & aquam, donec provisio seu electio Papæ subsequatur. *lit. d. c. 3. de elect. in 6.*

5 Quinto si aliquis ex Cardinalibus conclave non intraverit vel ingressus sine manifesta causa infirmitatis (alia ergo necessitas non excusat glossa *in cit. cap. 3. verb. infirmitas*) exiverit, ipso non requisito neque etiam amplius admissio, in negotio ejusdem electionis per alios procedatur. Si vero ob infirmitatem supervenientem aliquis ex Cardinalibus exiverit ex conclavi, poterit ejus suffragio non requisito ad electionem procedi, sed si sanitate recuperata vel ante ad alios redire voluerit, re adhuc integra, si nimirum Ecclesie nondum de pastore provisum sit, ad electionis negotium in eo statu, quo ipsum repererit, proseguendum admitti debet, ita tamen, ut quæ de clausura, de servientibus, cibo ac potu & reliquis statuta sunt, ipsi quoque sicut alii cardinales servant, *cit. cap. 3. §. si autem si aliquis.*

Sexto, ut hæc omnia fideliter observentur omnisque fraus dolus & machinatio procul electione sit, in eadem constitutione rectoribus &

officialibus illius urbis, in qua decessit Pontifex, executio prædictorum demandatur, qui proinde corporale juramentum præstare tenentur, & si contra juramentum fecerint, excommunicationi, infamie & inhabilitati ad omnes dignitates, officia & beneficia subjiciuntur.

Septimo si Romanus Pontifex extra civitatem in qua cum curia sua residebat, ex hac vita forte migraverit, tenentur Cardinales in ea civitate in cujus territorio seu districtu (id est diœcesi) Pontifex obiit, convenire ad electionem faciendam, nisi ea fuerit interdicta, vel Romanæ Ecclesie expresse rebellis extiterit, tunc enim (vel si ob aliam causam ibi non possit fieri) in alia vicina civitate convenient, similiter non interdicta nec aperte rebeli, ad electionem faciendam, in qua omnia supradicta observanda erunt. *cit. cap. 3. §. porro se quando.*

Octavo Pontifex *in cit. cap. 3. §. 7 quia vero*: præcipit, ut audita morte Romani Pontificis, in civitatibus & aliis locis insignibus, solennes exequiæ pro eo celebrentur, & preces quotidianæ fidelium ad Deum fundantur pro concordie & Ecclesie utili Pontificis electione, donec certus de ea rumor vel nuntius fuerit allatus, Prælati verò Ecclesiarum & prædicatores verbi DEI clerum & populum ad hujusmodi orationum frequentiam & jejuniorum observantiam, pro-

ut

ut circumstantiæ suaserint, hortentur.

Quæ concernunt ipsam electionem eique sunt intrinseca, consistunt in modis eligendi summum Pontificem, modi vero desumuntur ex constitutione Gregorii XV. quæ incipit: *Æterni Patris filius: edicta 17. Calendas Decembris Anno 1621.*
 8 ex qua notandus est §. quodsi. cujus tenor est sequens: *Quod si electio hujusmodi alibi celebrata fuerit, quam in Conclavi clauso, vel aliter quam per secreta schedularum suffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclavi presentium in scrutinio, seu scrutinio & accessu, electi suffragio non computato, vel viam compromissi ab omnibus Cardinalibus similiter in Conclavi presentibus, nemine dissentiente initi, & ita ut nemo seipsum elegerit, vel quasi per inspirationem nullo precedente de persona speciali tractatu, omnium pariter Cardinalium presentium in Conclavi, communiter itidem nemine dissentiente per verbum: eligo, intelligibili voce prolatum, aut scripto, si voce non potuerit, expressum, nulla sit & invalida eo ipso, absque ulla declaratione, & ita electo nullum jus tribuat, quinimo non ut Apostolicus sed Apostaticus sit & habeatur &c.*

In ipsa igitur electione una ex triplici forma, inspirationis, compromissi, vel scrutini fieri debet. Inspiratio si vera sit, indubie sufficiens erit, ad præfulatum supremum capessendum, quemadmodum accidit S. Fabiano, in cujus tergum cum columba advolasset,

vocem auditam esse, testantur Platina in ejus vita & Baronius ad annum 238. *tu Romæ Episcopus designaberis.* quia certius indicium de aptitudine & dignitate personæ non habemus, quam divinam revelationem; similiter & inspiratio præsumpta approbata, quando Cardinalibus omnibus in conclavi presentibus, unus ex illis certam personam denominat, ejusque nominationem mox omnes per verbum *Eligo* confirmant. P. Wiestner. *de Elect. n. 360.*

De compromisso res etiam expedita est, sive limitato sive absoluto modo instituat, hoc solum excepto, quod Cardinales compromissarii nequeant etiam indirecte seipsos eligere suoque assensu majorem votorum numerum efficere, prout in d. Constitutione habetur.

Scrutinium in Pontificum ac aliorum electionibus longe maxime est frequens, peragitur autem hoc modo: ex ipso Cardinalium collegio tres scrutatores constituuntur secundum ordinem, ita ut primis tribus diebus tres antiquiores ex ferie Episcoporum, presbyterorum & Diaconorum, sequenti triduo tres sequentes seniores ex hac triplici classe, & sic deinceps, donec electio cum effectu sequatur, scrutari incipiant singulorum Cardinalium vota. Ne tamen scrutatores isti fallaciam committere ausint, tres alii eodem ordine & serie deputantur, qui horum scrutatorum vota scrutentur. tum præmissis in
 capella

capella sacro de Spiritu sancto, in quo sacram Eucharistiam omnes de manu Decani recipiunt, ac præstito super Evangelia juramento de servandis, quæ servanda, singuli per ordinem accedunt ad altare, ac schedulam, in qua votum suum hoc modo descriptum habent:

Ego N. Cardinalis N. eligo in summum Pontificem Reverendissimum N. ex illa parte, ubi nomen suum inscriptum habent, annulo suo obfiguratam, ex altera verò parte, ubi nomen electi, apertam, in calicem, qui sacrificio illius diei serviebat, conjiciunt.

Post hæc schedulæ in calicem impositæ, à scrutatoribus successive extrahuntur, leguntur & publicantur, Cardinalibus cæteris sedentibus & ante se scabellum habentibus, ut tam ipsi, quam scrutatores in charta aliqua, in qua singulorum Patrum nomina per ordinem & intervalla sunt designata, singulorum nominatorum personas notare possint. qua collatione habita, si plus quam duæ tertiæ in unum convenerint, mox ille tanquam legitimus Pontifex manifestatur; quod si duæ tertiæ tantum in unum convenerint, recluditur electi schedula, ex qua si appareat, quod electus sibi ipsi votum contulerit, electio habetur pro nulla, quod si verò appareat votum illius in alterum cecidisse, electio ut canonica publicatur.

Completq; autem primo scrutinio

nio, si appareat, quod duæ tertiæ in unum non convenerint, potest fieri accessus & non tantum minor pars majori, sed etiam major pars minori, imo nominato ab una solum persona reliqui omnes accedere valent, noviter scribendo nomen illius in scheda, in quem per accessum vota sua dirigere intendunt, & si per talem accessum duæ tertiæ reperiantur in unum cumulatæ, is non minus pro Pontifice ritè electo est habendus, atque alius per scrutinium electus.

Quando ex cardinalibus in con-¹⁰clavi morantibus aliqui infirmitate impediti, nequeunt accedere ad capellam, electioni celebrandæ destinatam, tres ex cardinalibus sanis per sortem ab ultimo Diaconorum determinati, ad infirmos ante scrutinium abeunt, arculam clausam deportantes, in quam ubi infirmi suas schedulas per foramen immiserunt, illa à Deputatis Cardinalibus ad altare sacelli reponitur, indeque projectæ schedulæ transumptæ, in calicem communibus votis deputatum referuntur, & si scrutinio irrito, per accessum tentetur electio, iidem Cardinales ad infirmos cum eadem arcula redeunt, folium, in quo nomina cardinalium & numerus nominatorum in scrutinio expressus est, una cum schedula ferentes, cui infirmi si voluerint accedere, nomen eligendi inferere vel si noluerint, saltem (quod etiam cæteri qui in sacello constituti renunt, uti accessu,

cessu, faciunt) verbum nemini inscribere, eamque schedulam denuo in arculam reponere valent.

Quoniam verò juxta dictam constitutionem Gregorii XV. (quam confirmavit Urbanus VIII. in sua constitutione, quæ incipit: *ad Romani*. edita 5. Calend. Febr. anno 1625.) quoad vota Cardinalium in futurum Pontificem conferenda, requiruntur duæ tertiæ, hinc

¶ *Quæres 2. An Cardinales post Gregorianam constitutionem presentes in Conclavi, possint convenire, ut valeat electio summi Pontificis, celebrata à majore parte collegii?*

Prima sententia est affirmativa, & fundatur in *cap. cum dilectus de Elect.* ubi expressum est, valere compromissum initum in aliquos hæc forma: ut compromissarii teneantur eligere nominatum à majore parte capituli, cujus dispositio non fuit postea abrogata per concilium generale in *cap. quia propter de Elect.* ut deciditur in *cap. cum expediat. d. tit. in 6.*

2. Ad Romanum Pontificem eligendum de jure communi duæ tertiæ requirebantur ex Cardinalibus, sicut hodie requiruntur ex Gregoriana constitutione, sed de jure communi non obstante decretali requirente duas tertias, licet Cardinalibus convenire, ut valeat electio celebrata à majore parte collegii cardinalitii, ergo etiam id hodie licere debet, non obstante Gregoriana constitutione. Et hanc sententiam tenuerunt Compostellanus, Hostiensis, Anton de Butr.

Franciscus de Plateo, Baldus, relati à Fagnano in *cap. licet. n. 35. §. 36. de Elect.* Qui 3. dicunt si omnes conveniant, ut Pontifex electus à majore parte collegii sit & habeatur verè electus, tali casu omnes unanimiter talem eligunt, atqui unanimis electio per constitutionem Gregorianam non est reprobata, ergo nec illa, quando omnes conveniunt, ut electus à majore parte collegii sit & habeatur verè electus. 4. Dicunt tam de jure communi, quam de constitutione Gregoriana, licet Cardinalibus nemine dissentiente eligendi potestatem duobus vel pluribus de collegio committere, de jure communi patet ex *cap. quia propter §. 2. §. ex cap. in causis de Elect.* sic videmus eligendi potestatem interdum dari tribus. *cap. cum dilectus. d. tit. ex Gregoriana autem constitutione, per §. matura itaque & per §. quod si Electio.* Ergo etiam licet Cardinalibus eligendi potestatem committere majore parti ejusdem collegii.

Altera sententia negativa pro se allegat constitutionem Gregorianam, in *§. quod si Electio.* ubi decernitur esse nulla & irrita electio Romani Pontificis aliter celebrata, quam per secreta schedularum suffragia in scrutinio, seu scrutinio & accessu, vel per compromissum, vel quasi per inspirationem; electio autem facta à majore parte collegii de consensu omnium, nec est electio per scrutinium, in quo qui-

Y

qui-

quiruntur duæ tertiæ votorum, quæ duæ tertiæ debent exprimi per secreta schedularum suffragia, non autem sufficit hunc consensum quomodolibet exprimi. 2. Talis electio, quando omnes Cardinales consentiunt, ut à majori parte electus sit legitime electus, non fit per compromissum, nam factum compromissum in aliquam partem collegii videtur initum in personam incertam, ac proinde non valere in ratione compromissi. *l. item si unus. §. si in duos. ff. de arbitr. c. innotuit de arbit. ibi: cum legali provisione sit statutum, ut compromissum de incerta persona assumenda non teneat; tum quia sic collegium quodammodo in se ipsum compromitteret, contra l. penult. ff. de recept. arbit. quod autem collegium quasi in se ipsum compromitteret, colligitur ex eo, quia postquam conventum est, ut valeat electio facta à majori parte collegii, Cardinalium vota debent exquiri, ut possit constare, qui majorum suffragiorum partem obtinuerit, atque ita collegium esset de re sua compromissor & compromissarius. 3. Talis electio non poterit sustineri per quasi inspirationem, siquidem hoc fieri dicitur, cum omnes Cardinales quasi afflati Spiritu sancto aliquem unanimiter viva voce summum Pontificem proclamant, adeo ut si vel unus dissentiat, aut contradicat, non reputetur inspiratio Dei communis *c. quia propter de Elect. & patet etiam ex constitutione Grego-**

riana in §. matura. §. quod si Electio. in tali casu autem consensus collegii in unam personam determinatam non fertur, nec viva voce Pontifex ab omnibus proclamatur, ergo talis electio in forma quasi inspirationis sustineri non potest; quam ob rem hæc ratio eligendi cum ad nullam ex præscriptis formis referri possit, consequens est, ut nulla prorsus & irrita sit ex constitutione Gregorii *d. §. quod si Electio.* & eò magis quia in *d. constitutione* pronunciatum est his verbis: *Postremo iisdem omnibus & singulis S. R. E. Cardinalibus & eorum sacro Collegio inbibemus ne contra hoc vel horum aliquod statuere, disponere vel ordinare seu in aliquo corrigere, alterare, mutare, seu aliquo modo facere, tractare, moliri vel attentare præsumant.*

Verior sententia distinguit tres modos, quibus S. R. E. Cardinales possent convenire, ut valeat electio facta à minori parte collegii.

Primus modus est cum omnes & singuli compromittunt in aliquos ex sacro collegio, hac tamen forma adjecta, ut compromissarii votis singulorum per scrutinium exquisitis eum eligant, in quem major pars collegii consenserit, & hic primus modus in electione summi Pontificis validus erat, quando nondum erat præscripta forma à Gregorio XV. *cit. constit.* jure autem novissimo constitutionis Gregorianæ hic modus & electio hoc modo facta est irrita; Ratio est, quia hic modus continet duas formas,

formas, nimirum compromissi & secreti scrutinii, ut igitur modus hic esset validus, deberet esse validus tum in ratione compromissi, tum in ratione scrutinii; quamvis igitur in ratione compromissi hic modus sustineri posset, quia hoc ipso, quod compromissarii eligant eum in quem major pars consenserit eligunt simul eum, in quem omnes consenserunt, cum omnes consenserint in eum, quem major pars elegerit. *cap. in causis. §. quia vero de Elect.* at vero in ratione scrutinii hic modus sustineri non potest.

Ratio est, quia in hoc modo eligendi duo requiruntur, quoad rationem scrutinii, & quidem duo substantialia; quorum primum est consensus duarum partium ex Cardinalibus in conclavi presentibus, & hic consensus adest quidem, & non solum duæ partes, sed omnes & singuli censentur consentire propter consensum ab initio præstitum in compromisso, nemine dissentiente inito.

Alterum requisitum substantiale est, ut hic consensus duarum partium ex Cardinalibus in conclavi presentibus non quomodolibet, sed per secreta schedularum suffragia exprimat, quod requisitum essenziale omnino deficit in hoc primo modo, quia in scrutinio non concurrunt duæ tertiæ, sive suffragia secreta duarum tertiarum, sed tantummodo majoris partis collegii, ideoque electio hoc modo celebrata est irrita, utpote celebra-

ta contra formam constitutionis Gregorianæ, cui Cardinales renuntiare non possunt. *Clement. 2. in princ. de Elect.* ita tenet Fagnanus in *cap. licet, num. 56. de Elect.* Si

Dicas; Electio valeret in ratione compromissi saltem. dist. nisi talis electio esset determinata & qualificata per aliam formam reprobata C. cum sit qualificata per formam reprobata N.

Instas. Illa forma reprobata esset forma scrutinii, atqui hæc non est reprobata. ergo. prob. Min. forma scrutinii, quæ fit per duas tertiæ collegii, imo per unanimum consensum collegii, non est reprobata, atqui in dicto casu, scrutinium fieret non tantum de duabus tertiis, sed unanimi consensu singulorum, cum omnes consentiant eum haberi legitime electum, qui à majori parte fuerit electus. Ergo.

Resp. N. Min. primi syllogismi, majorem secundæ dist. illa forma non est reprobata, quæ fit à duabus tertiis, ita ut vota singulorum per secreta schedularum suffragia exprimantur C. ita ut quomodocumque exprimantur N. Maj. & sic distincta Min. N. conseq. sic etiam electio inferioris Prælati hoc primo modo celebrata esset nulla, *c. si cui de Elect. in 6.* quia hic modus est mixtus ex compromisso & scrutinio, & per scrutinium determinatus, quæ ratio scrutinii est improbata.

Secundus modus est, cum Cardinales similiter nullo dissentiente compromittunt in aliquos de col-

Y 2

legio,

legio, ita tamen ut compromissarii teneantur eum eligere, in quem libere & nulla forma observata major pars collegii consenserit. Differt hic modus à primo, quod in priori expressum fuerit, ut consensus majoris partis exprimeretur per secretum scrutinium, in hoc secundo modo potest & debet liber consensus majoris partis quomodocunque & absque forma scrutini secreti exprimi; & hunc modum sustineri putat Fagnanus *in cit. cap. licet. n. 57. de Elect.* alique plurimi ab eo relati.

Ratio est, hic modus non improbatur in electionibus inferiorum Prælatorum *c. cum dilectus. §. verum de Elect.* cujus dispositio non fuit abrogata postea per concilium generale in Decretali, *quia propter eod. tit. in 6.* Si igitur hic modus sit purus & simplex per viam compromissi, nemine dissentiente initi, ut constat *ex d. c. cum dilectus §. verum*, non autem mixtus compromisso & scrutinio, aut determinatus per scrutinium, non apparet cur hic secundus modus esset per dictam constitutionem Gregorianam improbatus, cum ea approbet formam compromissi.

Si dicas compromissum non valet, quando quis in seipsum compromittit. *l. penult. ff. de arbit.* atqui in hoc casu & modo secundo collegium promitteret in se ipsum. Ergo.

Resp. N. Min. patet ex eo, quia valet compromissum in aliquos

adjecta hac forma: ut compromissarii eligerent eum, in quem duæ partes collegii consentirent, vel eligerent nominatum à duabus partibus collegii. *c. cum expediat. de Elect. in 6.* vel dist. Min. collegium absolute sumptum compromitteret in se ipsum eodem modo sumptum N. collegium absolute & simpliciter sumptum compromitteret in seipsum respectivè & secundum quid sumptum. C.

Instas. Compromissum initum in personam incertam est irritum *c. innotuit. de arbit.* atqui compromissum in hoc casu & modo secundo videtur esse initum in personam incertam; ergo. dist. maj. initum in personam incertam subjective, est irritum T. quia & hoc patitur limitationem, an nimirum compromissarius sit incertus ab initio & etiam consequenter, vel tantum ab initio non tamen consequenter. compromissum in personam incertam objective. N. Maj. Nimirum persona, quam compromissarii electuri sunt, semper est incerta. & sic dist. Min. videtur initum compromissum in personam incertam subjective. N. Min. objective incertam C. Min. & N. Conseq. vel dist. Min. in personam incertam quoad se T. incertam quoad partem collegii. N.

Tertius modus est, cum Cardinales unanimes directe & immediate compromittunt in majorem partem collegii, & tunc in compromisso vel adjicitur forma ut major pars eligere debeat servata forma scrutini,

scrutini, & compromissum non posse subsistere, tenendum est cum Fagnan. in cap. licet, num. 60, de Elect.

Ratio est, quia annexam habet scrutini formam, quæ ex dicta constitutione Gregorii XV. servari non potest, nisi concurrant secreta suffragia saltem duarum ex tribus partibus Cardinalium. ut constat ex dd.

Quod si verò nulla præscribatur forma sed simpliciter compromissum sit in majorem partem collegii, quo casu satis est, ut quomodo libet appareat de consensu majoris partis, quia compromissarii non arctantur ad eligendum servata forma scrutini vel alia. Fagnanus loc. cit. n. 61. qui refert quinque AA. hujus sententiæ.

Hic ultimus modus esse validus probatur ex eo, quia nec juri communi, nec constitutioni Gregorianæ contrariatur; non juri communi, quia hoc jure Cardinales possunt unanimes directe compromittere in majorem partem collegii, ut paulo supra probatum est; nec etiam constitutioni Gregorii XV. quia per eam in proposito nihil aliud requiritur in electione quæ fit per compromissum, quam ut fiat ab omnibus Cardinalibus nemine dissentiente, quod requisitum in hoc casu concurrat, ut supponitur.

13 Corollarium. quando supra dixi quod omnia impedimenta juris positivi quæ ex parte electi possent opponi, sint penitus sublata, id

intelligendum est de impedimentis quæ directe respiciunt subjectum eligendum; equidem impedimentum, quod ratione formæ in electione non servatæ opponi posset, non est sublatum, sed vigore cit. constitutionis Gregorianæ opponi poterit, estque exceptio nullitatis.

Porro ceremonias quæ in electione Pontificia solent intervenire, his descriptas accipe, quas exhibet Tractatus cui titulus: *Relazione Della Corte di Roma*, quæ autem ibi annotata, ex Italico idiomate in latinum versa sic habent.

De iis quæ sunt ante ingressum in Conclave.

Ab excessu Pontificis per dies omnino novem exequiæ & pia officia pro eodem magna solennitate, majore devotione fiunt, quibus peractis die decimo mane in Ecclesia S. Petri Decanus sacri collegii Cardinalium, missam de sancto Spiritu invocando, adstantibus reliquis Dominis Cardinalibus, solenniter celebrat, deinde orator quidam ad hoc rogatus, concionem de eligendo Pontifice ad illos habet; quibus finitis, Magister ceremoniarum, sublatâ in altum cruce papali, præcedente musicorum choro hymnum *Veni Creator Spiritus* decantante, sequentibus omnibus Dominis Cardinalibus in urbe præsentibus, binis & binis,

Y 3

pro-

processionem versus conclave, ubi electio novi Pontificis fieri debet, ducit.

De iis quæ sunt post ingressum, in ipso Conclavi.

Ingressis omnibus conclave, rectò Sacellum Sixti IV. petunt electores sacri, multis à Domino Decano sacri collegii rationibus & sermonibus ad negotium electionis ritè peragendum accenduntur, post quæ, Dominis Cardinalibus in suis locis collocatis, & misso populo foras, obserantur valvæ nemine admisso quàm secretario S. collegii & quinque magistris ceremoniarum; ab ipso secretario, bullæ seu constitutiones de eligendo novo Pontifice, & quæ ad conclavè servandum spectant altâ & clarâ voce præleguntur, quæ omnia Domini Cardinales jurejurando promittunt custodire. His peractis Domini Cardinales suas cellulas, juxta assignationem magistri ceremoniarum ingrediuntur, ubi modicè prandetur, post quod signo campanulâ dato, redeunt ad prædictum Sacellum, ubi Princeps Savillanus ut Mariscallus perpetuus sanctæ Ecclesiæ, custos conclavis natus, & Præfectus seu Gubernator Montis S. Angeli, & plures alii Prælati ad custodiendas portas, fenestras, & rotas specialiter assignati, quod munus impositum, fideliter velint obire, in manibus Decani S. Collegii juramento sese obstringunt.

Postea recedunt Domini Cardinales in suas cellulas, ibique admittunt ad colloquium oratores Principum externorum, item alios quamplures, qui officio vel caractere in urbe aut aulâ sunt insignes, quod ad tardam noctem solet protrahi. Tandem campanulâ receptui & claudendo conclavi datur lignum, occluduntur autem portæ & fenestræ partim lateribus, cemento, vectibus & aliis operibus muralibus, tam expedito labore ut intra spatium unius horæ res peracta sit.

Deinde Dominus Decanus & Camerarius sacri Collegii claustra obeuntes visitant, super quibus omnibus ab uno magistrorum ceremoniarum instrumentum publicum formatur; quibus peractis unusquisque sese quieti nocturnæ disponit.

In Conclavi singulis ex Cardinalibus bini famuli, senibus verò & valetudinariis trini conceduntur. Ad sunt præterea unus sacrista cum adjuncto clerico, quinque magistri ceremoniarum cum singulis famulis, unus secretarius cum suo amanuense, unus confessarius, duo medici, unus chirurgus, unus pharmacopola cum duobus ministris, duo tonsores cum totidem ministris, duo fabri, unus lignarius alter muralis, & sedecem servi communes, omnes à sacro collegio in sacristia D. Petri ante ingressum pridie electi; in dictâ sacristiâ eodem tempore gubernatoribus, præfectis, prætoribus, consu-

libus

libus & aliis magistratibus mandata & placita de regenda urbe & territorio ecclesiastico, sedente conclavi, imperantur.

De iis quæ foris extra Conclave fiunt.

Exterius ad rotas (per eas, quæ in conclave spectant, immittuntur, & quæ ex eodem dantur, recipiuntur) custodiæ militares à Mariscallo præviè positæ, die noctuque sine eo quod mutantur, exubant; Præfidiarii Helvetii ad scalas palatii apostolici vigilias agunt. In foro autem S. Petri quatuor agmina militum conscriptorum, quibus præest Dominus Generalis sanctæ Ecclesiæ, excubias agunt.

Portæ conclavis, & fenestræ ipsæ ad spatium quatuor pedum omnes extrinsecus lateribus & cæmento ritè exstruuntur. Rotæ versatiles octo sunt, per quas statis horis esculenta & quæ ad potum conducunt, Cardinalibus famulisque eorum immittuntur, quæ ex propriis ædibus huc à suis afferri solent, prius tamen sedulo à prælatis ad hoc deputatis vasa ipsa illustrantur, ne quid literarum aut aliorum huc non spectantium simul inferatur, qui & rotas claviculâ aperiunt, receptisque canistris cum vasculis, rotas claudunt, foramina pro claviculis chartâ obducunt & sigillo muniunt; quod & intus à magistris ceremoniarum simili diligentia observatur.

De iis, quæ in Conclavi clauso fiunt.

Altero die post clausum Conclave Decanus S. Collegii missam privatam de sancto Spiritu celebrat, sub qua Cardinales reliqui sanctam communionem devote percipiunt, dein idem Decanus sermonem exhortatorium, ut electionem summi Pontificis juxta timorem, & charitatem DEI, majorumque observantiam suscipiant pronunciat. Reliquis diebus summo mane missam *pro Electione summi Pontificis Romani* Dominus Sacrista peragit. Sacris peractis post intervallum duarum horarum quotidie colliguntur vota, & scrutinium fit, usque dum desideratus votorum numerus, duæ nimirum tertiæ totius collegii super unam aliquam personam cadat, post quod conventus omnium Cardinalium præsentium ad Capellam Paulinam inducitur, clausâ capellæ portâ, scrutinium solenne peragitur; apertâ denuò portâ, ingreditur Sacrista cum secretario & ceremoniarum magistris, qui schedulas votantium comburit (quod factum quoque fuit in scrutiniis antedentibus privatis) assurgunt Dominus Decanus, primus Cardinalis Presbyter, & senior Cardinalis Diaconus, electum accedentes, nomine sacri Collegii rogitant ut electionem ratam habeat, & Pontificatum acceptare velit, post morulam, electus votis annuens, iterum in-
terro-

terrogatur quo nomine insigniri placeat? dato ad hoc etiam responso, illico ad altare dictæ capellæ à primo Cardinali Presbytero & seniore Cardinali Diacono manuducitur, ubi ope Sacristæ & magistrorum ceremoniarum vestibus suis Cardinalitibus spoliatur, induiturque illis quæ Papæ sunt, nimirum calceis cruce aureâ fulgentibus, trabeâ sericâ fulvi coloris, vulgò *Sottana*, amiculo lineo, vulgò *rochetto*, palliolo bombycino rubro, vulgò *moretta*, & bileo holoserico prioris coloris, vulgò *berrettino*. Collocatur in sede Pontificali ad pedem aræ, tunc Domini Cardinales juxta ordinem à Decano sacri Collegii homagium præstant & obedientiam promittunt, osculantur insuper singuli pedem & manum dexteram novi Pontificis, qui toties assurgens ipsis vicissim osculum pacis in utrâque gena impertitur. his gestis, primus ceremoniarum magister sublatâ in altum cruce Pontificali, Antiphonam intonat: *Ecce Sacerdos magnus*, quam reliqui prosequuntur euntes ad fenestram majorem prominentem, ex qua Pontifices populo benedictionem largiri solent, cujus tumultuario muro à fabris diruto, exit crucifer quem sequitur senior Cardinalis Presbyter, populum tota ex urbe affluentem altâ voce sic alloquitur: *Annuncio vobis gaudium magnum, habemus Papam Eminentissimum & Reverendissimum D. N. N. qui sibi nomen selegit. N. N.*

Vix verba integra percipiuntur, dum Equites & pedites ad suos cum bono nuntio festinantes, per totam urbem effusi plateas & vicos vocibus implent acclamantes felicitatem & longam vitam sanctissimo Patri nostro NN. & suæ Familiæ atque Patriæ NN. machinæ murales majores ex monte S Angeli, & campanæ totius urbis boatu suo & confuso alias murmure, toti civitati distinctè proclamant novitatem rei, & summi Pontificis felicem electionem; responderetur variis modis, minorum armorum explosione, tymbanis & cymbalis, vocibus lætitiæ & júbilo populari in omni via & angulo,

*De iis quæ sunt in exitu de
Conclavi.*

Priusquam electio, homagium, & proclamatio finiantur, sol jam meridiem deserit, accumbit sua Sanctitas cum Dominis Cardinalibus stratis mensis, interim turba fabricorum portas fenestrasque nuper occlusas sedulo opere effringunt, fractaque asportant. Cibo refecti Cardinales electum Pontificem denuò in capellam ducunt & secundo homagium & obedientiam præstant; vestitur Neo-Pontifex ornatu solenniiori, nimirum Pluviali & mitra Episcopali, collocatur iterum in sede sua ante altare, hoc peracto attollitur in altum crux pontificia, præcedente choro musicorum certos hymnos decantan-

tantium sequitur Pontifex cum Cardinalibus usque ad Ecclesiam S. Petri, ubi in sede alia apud altare majus fit homagium tertiâ vice, ut prius. Interim cantatur à choro hymnus *TE DEUM laudamus*, quo absoluto Decanus sacri Collegii in cornu Epistolæ quosdam versiculos & orationes super neo-electum profert: his quoque persolutis Pontifex mitram & crucem pastorem assumit, stansque in medio altaris benedictionem & omne bonum numerosissimo popu-

lo apprecatur & largiter impertitur. Deposito ornatu solenniori, intrat sedem portalem & concomitante magnâ turbâ Cardinalium, Principum, oratorum Regionum, nobilium & officialium deportatur in Palatium Apostolicum, ubi perhumaniter omnes admittit, & pro votis grates rependit. Recedente luce diei, hac & sequentibus duabus noctibus per urbem universam instituuntur illuminationes festivæ & alia lætitiæ signa juxta affectum & potentiam singulorum.

§. VI.

CONTRARIA ELECTIONIS PONTIFICIÆ.

SUMMARIA.

1. *An Electio Pontificia impugnari possit?* 2. *Electio non peracta à duabus tertiis Cardinalium in Conclavi presentium est irrita, item metu gravi extorta.* 3. *Irrita est ipso jure Electio Simoniacæ.* 4. *Ipsa jure irrita est electio, qua assumitur*

ad Pontificatum hæreticus. 5. *Impedimentum Electioni extrinsecum jure humano introductum, non vitiat electionem.* 6. *Si advertant Cardinales Electionem esse irritam, an illico possint novam Electionem instituere.*

Effectus electionis pontificiæ enumerare omitto, & constat aliquantulum ex dictis, qualem electio tribuat effectum, scilicet dignitatem, de quâ in *dissert. 1.* & potestatem de qua in *dissert. 2. præcedenti*, nimirum Pontifici electo confertur potestas exequendi ea, quæ sunt jurisdictionis, prout etiam *dissert. ult.*

de Episcopis dicitur, sunt inquam effectus electionis, non quasi electio tribueret has potestates, sed alia ac ea ratione, quod Deus tribuat electo immediate has potestates & jura.

Porro contraria electionis Pontificiæ dici possunt vitia, propter quæ illa declaranda est irrita. Hinc

Z

Quares